

REPUBLIKA SLOVENIJA

INFORMACIJSKI
POOBLAŠČENEC

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 230 9730

www.ip-rs.si

gp.ip@ip-rs.si

Številka: 007-63/2023/7

Datum: 17. 5. 2024

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje
gp.mvi@gov.si

ZADEVA: Dopolnjen predlog ureditve obdelave podatkov iz evidenc podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih v Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (135.f, 135.g, 135.h in 135.i člen) – mnenje

ZVEZA: vaš dopis št. 071-5/2023/15, prejet dne 24. 4. 2024 ter priloženo gradivo

Spoštovani,

na podlagi vašega zaprosila, 3. točke prvega odstavka 55. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2) ter 57. člena Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba) v nadaljevanju posredujemo priloženo mnenje Informacijskega pooblaščenca (IP) na predlog besedila novih 135.f, 135.g, 135.h in 135.i členov Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, ki se nanaša na nadaljnjo obdelavo osebnih podatkov iz evidenc podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih (podatki za Športnovzgojni karton – ŠVK) s strani Univerze v Ljubljani – Fakultete za šport (UL FŠ), pri čemer naj bi bila Univerze v Ljubljani – Fakulteta za šport glede na besedilo predloga zakona pogodbeni obdelovalec, glede na naravo osebnih podatkov pa je razbrati, da gre za (skupnega) upravljavca nove zbirke, saj gre pri tem za obdelavo osebnih podatkov posebne vrste (podatkov v zvezi z zdravjem), kar izhaja tudi iz namena obdelave (podobno sami navajate tudi v oceni učinka, vendar se ugotovljeno ne odraža v besedilu predloga zakona).

Predlagano besedilo novih 135.f, 135.g, 135.h in 135.i člena ZOFVI naj bi se po novem glasilo:

» 135.f člen

(obdelava osebnih podatkov iz evidenc podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih šol)

(1) Za izdelavo poročila za šole Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport (v nadaljnjem besedilu: UL FŠ), obdeluje osebne podatke o učencih oziroma dijakih, ki jih osnovne, srednje šole in gimnazije (v nadaljnjem besedilu: šole) vodijo v evidenci podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih, in sicer:

- ime in priimek učenca oziroma dijaka,*
- EMŠO,*
- spol in*

– podatke o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih učenca oziroma dijaka, ki se nanašajo na: telesno višino, voluminoznost telesa, hitrost alternativnih gibov, eksplozivno moč, koordinacijo gibanja celega telesa, mišično vzdržljivost trupa, gibljivost, mišično vzdržljivost ramenskega obroča in rok, sprintersko hitrost in vzdržljivost v submaksimalnem kontinuiranem naprežanju.

(2) Osebne podatke iz prvega odstavka tega člena z identifikacijsko številko šole, po izobraževalnem programu, razredu, letniku in oddelku šole posredujejo UL FŠ do 31. maja tekočega šolskega leta.

(3) V poročilu za šole UL FŠ ovrednoti gibalne sposobnosti in morfološke značilnosti na ravni učenca, oddelka, razreda, šole in generacije za šolsko leto, v katerem so bile opravljene meritve. Poročilo, ki ga UL FŠ šolam pošlje do 15. junija za tekoče šolsko leto, vključuje:

- ovrednotene individualne rezultate za vsakega učenca in dijaka;
- ovrednotene rezultate za tekoče šolsko leto za vsak oddelek, razred in šolo, ločeno po spolu;
- sklepno poročilo z analizami trendov in primerjavami z ovrednotenimi rezultati iz preteklih obdobj na ravni mestne občine, statistične regije in države.

(4) Poročilo iz prejšnjega odstavka šole uporabijo za vzgojno izobraževalno delo in za individualno svetovanje zainteresiranim učencem in dijakom oziroma njihovim staršem.

(5) Na podlagi podatkov iz prvega odstavka tega člena UL FŠ izdela poročilo o telesnem in gibalnem razvoju otrok in mladine za tekoče šolsko leto na nacionalni ravni, ki obsega:

- statistično obdelavo meritev gibalnih sposobnosti in morfoloških značilnosti učencev in dijakov glede na Slovenijo, statistične regije in občine,
- izračun indeksov telesne mase za učence in dijake in analiza sprememb glede na preteklo šolsko leto,
- izračun sprememb telesne višine, mase in deleža maščobne mase za učence in dijake glede na preteklo leto,
- izračun sprememb telesne višine, mase in deleža maščobne mase za učence in dijake v določenem obdobju,
- napoved razvoja telesne višine in ocena telesne zrelosti učenca oziroma dijaka,
- klasifikacijo prehranjenosti učencev in dijakov glede na mednarodne standarde Svetovne zdravstvene organizacije in standarde IOTF (International Obesity Task Force) ter glede na nacionalne centilne vrednosti,
- izračun indeksa telesne zmogljivosti učencev in dijakov za določeno leto,
- izračun sprememb indeksa telesne zmogljivosti za učence in dijake v določenem obdobju,
- izračun indeksa gibalne učinkovitosti učencev in dijakov za določeno leto,
- izračun sprememb indeksa gibalne učinkovitosti za učence in dijake v določenem obdobju,
- izračun deleža gibalno nadarjenih in gibalno manj učinkovitih učencev in dijakov v določenem letu,
- izračun sprememb deleža gibalno nadarjenih in gibalno manj učinkovitih učencev in dijakov v določenem obdobju,
- izračun osnovnih parametrov gibalne učinkovitosti in telesnega razvoja za dijake in dijakinje različnih tipov srednjih šol,
- analizo vpliva maščobne mase na gibalno učinkovitost učencev in dijakov,
- izdelavo priporočil za razvoj telesne zmogljivosti za naslednje šolsko leto na osnovi analize gibalnih sposobnosti in telesnih značilnosti v primerjavi z obstoječimi domačimi in mednarodnimi raziskavami s področja izobraževanja in javnega zdravja.

(6) UL FŠ poročilo iz prejšnjega odstavka za vsako šolsko leto posreduje tudi ministrstvu, pristojnemu za vzgojo in izobraževanje. V poročilu za ministrstvo UL FŠ poroča tudi o deležu vključenih učencev in dijakov v določenem šolskem letu v meritve morfoloških značilnosti in gibalnih sposobnosti s primerjavo vključenosti s preteklimi leti z interpretacijo podatkov.

135.g člen

(zbirka podatkov o telesnem in gibalnem razvoju otrok in mladine)

(1) UL FŠ vodi zbirko podatkov, ki so nastali pri izdelavi poročil iz prejšnjega člena za posamezno šolsko leto, po identifikacijski številki šole, po spolu in avtomatizirano predručenem rojstnem datumu, skupaj s podatki o rezultatih meritev, brez osebnih imen in EMŠO učencev in dijakov.

(2) Podatke iz zbirke iz prejšnjega odstavka UL FŠ uporablja za namen ugotavljanja trendov sprememb morfoloških značilnosti in gibalnih sposobnosti učencev in dijakov na nacionalni, regionalni in občinski ravni ter za analitične in statistične obdelave za ministrstvo, pristojno za vzgojo in izobraževanje, ki so namenjene znanstveni in strokovni podpori pri oblikovanju nadaljnje strategije razvoja šolske športne vzgoje otrok in zunaj kurikularnih programov in za oblikovanje politik na področjih zdravja, gibalnega razvoja in športa otrok in mladostnikov ter razvoja sistema vzgoje in izobraževanja.

(3) Rezultati analitičnih, statističnih in drugih obdelav podatkov iz zbirke iz prvega odstavka tega člena so vselej v obliki v obliki, ki ne omogoča določljivosti posameznega učenca oziroma dijaka.

(4) Zbirka podatkov iz prvega odstavka se hrani trajno.

135.h člen
(položaj UL FŠ v odnosu do šol)

(1) UL FŠ v skladu s predpisi s področja varstva osebnih podatkov pri obdelavah iz 135.f člena tega zakona deluje kot obdelovalec podatkov iz evidenc o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih za šole.

(2) Pred obdelavo osebnih podatkov iz prvega odstavka 135.f člena tega zakona UL FŠ sklene pisni dogovor o obdelavi podatkov s posamezno šolo.

135.i člen
(financiranje)

Ministrstvo, pristojno za vzgojo in izobraževanje zagotovi sredstva za obdelavo osebnih podatkov iz 135.f člena tega zakona UL FŠ v državnem proračunu in določi v letnem programu športa v Republiki Sloveniji za področje športne vzgoje otrok in mladine.«.

IP kljub nekaterim dobrodošlim dopolnitvam predlaganih sprememb posameznih členov ponovno ugotavlja, da **ostajajo nekatere bistvene skrbi oz. nedoslednosti predlagane ureditve** obdelav, ki niso skladne s Splošno uredbo in ZVOP-2 oziroma celo niso skladni z 38. členom Ustave, zlasti z vidika:

1. točne ureditve in opredelitve vlog in s tem povezanih odgovornosti posameznih vključenih (šole, UL FŠ in ministrstvo),
2. (ne)upoštevanja načela sorazmernosti obdelav (nabor novo nastalih podatkov in ustvarjanje nove nacionalne zbirke novih podatkov, trajen rok hrambe, opredelitev namenov) ter
3. zakonske opredelitve vloge UL FŠ, ki je glede na opisano nedvomno upravljavec osebnih podatkov, ki so predmet predlagane ureditve in ne pogodbeni obdelovalec šol.

Kot smo že opozorili v preteklih mnenjih na to temo, gre pri zbiranju osebnih podatkov v zvezi z gibalnimi sposobnostmi učencev in dijakov iz športno vzgojnega kartona (ŠVK) za zbiranje osebnih podatkov, ki se zbiranj na ravni posameznih šol na podlagi posameznih področnih zakonov (npr. Zakona o osnovni šoli, Zakona o gimnazijah, Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju), ki kot dodatno omejitev oz. ukrep za zagotavljanje varstva predvideva pogoj soglasja za zbiranje (v povezavi s 3. odstavkom 6. člena ZVOP-2). **V zvezi s tem je treba najprej opozoriti, da to soglasje ne vključuje ustvarjanja nadaljnjih novih podatkov kot je to predvideno s spremembami 135.f in 135.g člena ZOFVI, ki nabor podatkov opredeljujeta bistveni širše ter celo predvidevata trajno hrambo tako ustvarjenih psevdonimiziranih osebnih podatkov (torej nikakor ne anonimiziranih podatkov).**

UL FŠ bo namreč z izračuni dejansko ustvarjala nove osebne podatke v zvezi z zdravjem o učencih in dijakih, ki bistveno presega nabor osebnih podatkov iz ŠVK, kot je bil predviden v posameznih predpisih doslej. Zato ocenjujemo, da bi bilo ob primarnem zbiranju osebnih podatkov treba bodisi v ZOFVI bodisi v primarni zakonodaji dodatno opredeliti poleg primarnega soglasja za zbiranje teh podatkov na podlagi posameznih obstoječih področnih predpisov (npr. Zakona o osnovni šoli, Zakona o gimnazijah, Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju) tudi granularno soglasje za posamezne dodatne vrste osebnih podatkov ter za nove namene **opisane obširne nadaljnje obdelave osebnih podatkov, ki dejansko vključuje zbiranje in izdelavo dodatnih izvedenih osebnih podatkov, ki vsebujejo bistveno več informacij kot prvotno zbrani podatki in imajo posledično lahko bistveno drugačne resne posledice za zasebnost posameznikov v smislu tveganj morebitne nadaljnje uporabe (tako se bodo med drugim na ta način npr. delale ocene napovedi razvoja telesne višine in ocena telesne zrelosti učenca oziroma dijaka, klasifikacija prehranjenosti učencev in dijakov, izračun indeksa gibalne učinkovitosti učencev in dijakov).** Glede na naravo podatkov in njihove nadaljnje obdelave, ki **bistveno presega zgolj namene in obseg podatkov iz omenjene obstoječe zakonodaje**, IP ocenjuje, da gre v opisanem primeru brez dvoma za obdelavo osebnih podatkov v zvezi z zdravjem, za zbiranje katerih bi morali biti izpolnjeni pogoji iz 9. člena Splošne uredbe (sklepamo, da gre bodisi za pravno podlago iz točk g ali i 2. odstavka 9. člena Splošne uredbe).

Prav tako glede na predlagano dikcijo in potek zbiranja in obdelav novih podatkov za dodatne namene ni mogoče govoriti o tem, da je UL FŠ zgolj pogodbeni obdelovalec, saj gre za novo, dodatno in bistveno razširjeno urejanje obdelave ter zbiranja dodatnih osebnih podatkov, pri čemer Univerza v Ljubljani – Fakulteta za šport glede na zapisano nikakor ne nastopa zgolj kot pogodbeni obdelovalec podatkov, ampak ima lastnosti upravljavca, ki naj bi tako ustvarjene zbirke celo trajno hranil.

IP prav tako nikakor ne vidi utemeljitve sorazmernosti posega v zasebnost, ki bi ga pomenili ustvarjanje takšnih novih nacionalnih zbirk osebnih podatkov o učencih in otrocih s ciljem njihove trajne hrambe (ali celo posredovanje izvršilni veji oblasti) na način hrambe po posameznih učencih (četudi npr. brez imena in priimka ter EMŠO).

Zato IP ocenjuje (kot podrobneje na ravni dopolnitve ocene učinkov pojasnjujemo tudi v priloženem mnenju na oceno učinkov), da bi bilo treba v besedilu predlaganih sprememb najmanj:

- jasno opredeliti vloge posameznih deležnikov v posameznih fazah zakonsko predvidene obdelave (zlasti vloge in odgovornosti šol, vlogo in odgovornosti Univerze v Ljubljani – Fakulteta za šport (UL FŠ) ter vloge in upravičenja ministrstva);
- jasno opredeliti vlogo UL FŠ kot upravljavca novo nastalih zbirk osebnih podatkov iz 135.f in 135.g člena;
- jasno in določno opredeliti vlogo šol v zvezi z obdelavami iz 135.f člena in umestitev teh novih zbirk – poročil iz predlaganega 3. odstavka 135.f člena ter namen in rok hrambe teh poročil šolam na ravni šol. Ta poročila bodo namreč vsebovala obsežen nabor osebni podatkov v zvezi z zdravjem za posamezne učence – dejansko gre za obsežne zbirke osebnih podatkov v zvezi z zdravjem, ki bodo vsebovale bistveno več osebnih podatkov kot t.i. obstoječi ŠVK;
- jasno in določno opredeliti nabor osebnih podatkov in namen osebnih podatkov iz zbirk podatkov, ki naj bi jih vodila UL FŠ na podlagi 135.g člena – dejansko gre tudi v tem primeru za nedoločno opredeljen nabor vrst osebnih podatkov v obsežnih nacionalnih zbirkah osebnih podatkov v zvezi z zdravjem, ki bodo vsebovale bistveno več osebnih podatkov kot t.i. ŠVK;
- določiti nepovraten izbris osebnih podatkov po izvedbi analize za tekoče šolsko leto oz. najkasneje po izvedbi analize za naslednje šolsko leto iz zbirk podatkov, ki naj bi jih vodila UL FŠ na podlagi 135.g člena;
- določiti jasneje in konkretnije katere informacije bo vsebovalo poročilo na nacionalni ravni iz 5. odstavka 135.f člena, pri čemer mora iz besedila jasno izhajati, da gre lahko zgolj za agregirane statistične podatke na ravni bodisi šole ali celo kraja/regije in nikakor ne podatkov po posameznih učencih ali dijakih ali oddelkih oz. razredih;
- vse omenjene opredelitve zakonsko določenih obdelav osebnih podatkov morajo biti v skladu z ustavnim načelom sorazmernost glede na zastavljene cilje, upoštevati resne posledice takšnega množičnega nadzora zdravja vseh učencev in dijakov v Sloveniji ter naloge in vloge posameznih deležnikov (npr. naloga učiteljev najbrž ni zdravstvena oskrba učenca, niti narava organizacija vzgojno-izobraževalnega procesa tega ne predvideva in ne omogoča),
- opredeliti ustrezne in posebne ukrepe za zaščito temeljnih pravic in interesov posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, v zvezi s prepoznanimi tveganji (kot npr. zagotavljanja minimalnega roka hrambe glede na namen, jasna opredelitev, kateri podatki se izbrišejo in kdo je za to odgovoren, opredelitev postopka in možnosti umika soglasja za posamezne namene in posledice takega umika, jasna opredelitev odgovornosti posameznih deležnikov za posamezne postopke obdelave, preprečitev nenamenske nadaljnje uporabe podatkov kot npr. s strani zavarovalnic, drugih organov, za namene neposrednega trženja).

Predlagamo, da predlagane zakonske spremembe in oceno učinkov glede na podane pripombe s ciljem ustreznega varstva osebnih podatkov otrok in mladostnikov ustrezno dopolnite.

Hvala za sodelovanje in lep pozdrav,

Mojca Prelesnik, univ. dipl. prav.,
informacijska pooblaščenka

Pripravila:
Alenka Jerše, univ. dipl. prav.
namestnica informacijske pooblaščenke